

Intervención social en dependencia: cuestiones interdisciplinarias de interés

Manuel Gandoy-Crego i Rubén González-Rodríguez (Coord.). Consejo General del Trabajo Social y Ediciones Paraninfo, 2018.

Breogán Riobóo-Lois¹

ORCID: 0000-0002-7293-1694

Per citar: Riobóo-Lois, B. (2021). [Ressenya del llibre *Intervención social en dependencia: cuestiones interdisciplinarias de interés*, de Manuel Gandoy-Crego i Rubén González-Rodríguez (Coord.)]. *Revista de Treball Social*, 220, 155-157. <https://doi.org/10.32061/RTS2021.220.09>

Aquesta obra gira al voltant de les persones en situació de dependència a l'Estat espanyol, a partir de la creació del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD). Es tracta d'un llibre interdisciplinari, carregat de diversitat i pluralitat, coordinat per Manuel Gandoy-Crego, doctor en Psicologia, professor de la Universitat de Santiago de Compostel·la i coordinador del Grup de Recerca en Dependència, Gerontologia i Geriatria, juntament amb Rubén González-Rodríguez, treballador social i doctor per la Universitat de Santiago de Compostel·la, professor de la Universitat de Vigo i membre del Grup de Recerca GIES-10 d'aquesta mateixa universitat.

El llibre té cinc capítols, en els quals es presenten tota una sèrie de respostes i conductes a preguntes i interrogants que ens poden sorgir sovint en l'àmbit de les professions dedicades a la intervenció social. Molt especialment, s'hi aborden qüestions relacionades amb els professionals que treballen en l'àmbit de la dependència i la promoció de l'autonomia personal.

Rubén González-Rodríguez, Ana Isabel Lima Fernández, Carmen Verde-Diego i Ana María Rodríguez-González obren l'obra contextualitzant amb detall el SAAD. Reuneixen els diferents textos normatius i legislatius des dels inicis del segle XX, i altres elements que han acabat donant lloc a la creació d'aquest sistema a Espanya, que va veure la llum a través de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. D'aquesta manera, presenten una revisió històrica i analítica amb la qual posen l'èmfasi en les maneres de prestar l'atenció a les persones en situació de dependència per part de la Seguretat Social, dels Serveis Socials o del Sistema de Salut,

¹ Graduat en Treball Social. Becari de la Universitat de Vigo, Departament d'Anàlisi i Intervenció Psicosocioeducativa. arioboo@uvigo.es

abans de l'aparició del SAAD. A més a més, s'endinsen en les modificacions legislatives que aquest sistema ha anat patint arran de l'última crisi econòmica que va sacsejar el país l'any 2008. Recullen, per tant, els retards continus per al reconeixement del grau I, la més lleu de les situacions de dependència; els canvis en relació amb les quantitats marcades i les hores d'atenció cobertes segons el grau obtingut; o el gran impacte de les retallades perpetrades en les famílies amb persones en situació de dependència. A més, incorporen al seu treball l'estudi de l'important impacte de gènere, perquè "en la nostra societat, encara són les dones les que produeixen més benestar; no obstant això, són les més desfavorides amb les prestacions del sistema". El capítol acaba amb les seves consideracions quant al manteniment del sistema en l'actualitat, després de patir durant una mica més d'una dècada unes polítiques neoliberals que buscaven reduir la garantia dels drets socials recentment conquistats.

El segon capítol dona pas a la reflexió de Berta Miñones Cruz sobre l'"Avaluació de les necessitats biopsicosocials". L'autora incideix en la importància de fer una valoració i una planificació basades en la integralitat i la interdisciplinarietat. Justifica la seva proposta en la necessitat de dominar una sèrie de "coneixements, aptituds i habilitats que és molt difícil que un sol professional pugui conjuminar i desenvolupar". A més, enumera els avantatges de la interdisciplinarietat i ens mostra les diferents àrees de valoració que s'analitzarien en una persona que estigués en situació de dependència: la social, la física, la funcional i la mental.

El tercer capítol el firma Juan Bonome Rodal i es titula "El suport als cuidadors familiars". A partir d'identificar una sèrie de canvis en els procediments actuals d'atenció i de cures, en aquest capítol se'ns mostren els elements principals que hem de tenir en compte amb les famílies de les persones en situació de dependència institucionalitzades. L'autor esmenta una sèrie d'objectius com: la comunicació bidireccional continuada entre les professionals dels centres i les famílies, la formació i la informació respecte a la situació dels usuaris dels centres, i la formació necessària sobre autocura així com l'orientació cap als serveis de suport emocional. Igualment, a través del model explicatiu de Pearlin, ens presenta diferents problemes als quals s'ha d'enfrontar la família cuidadora. Finalment, el capítol conclou amb l'estructuració dels programes d'intervenció dirigits a les famílies cuidadores, formulant diferents nivells d'intervenció des dels mateixos centres, a saber: serveis d'informació i orientació, assessorament individualitzat interdisciplinari, grups psicoeducatius i grups d'autoajuda.

Al capítol quart, el penúltim, s'hi aborda "El dret civil de la persona dependent". L'autor, Xaime Requeixo Souto, introdueix el concepte de capacitat jurídica i d'obrar de les persones en situació de dependència, i s'endinsa a continuació en l'àmbit jurídic d'una forma àgil i subtil que el lector agrairà tractant-se com es tracta d'un tema amb una forta càrrega tecnicolegal. L'autor, conscient d'això, ens en facilita la comprensió presentant-nos exemples que trobem al llarg de la lectura. S'aborden temàtiques de gran interès per a la matèria com el patrimoni, els diferents tipus de responsabilitat (civil, penal, administrativa i disciplinària o professional),

la família i les successions, l'herència, i les legítimes tant a Galícia com a Espanya.

El cinquè capítol, que conclou l'obra, de Marián Pérez del Camp, ens acosta a la "Bioètica i cures al final de la vida". S'hi aborden elements crucials com els drets del pacient terminal, amb una gran presentació de tot el que està relacionat amb el consentiment informat i una aproximació magistral al testament vital, amb el qual assegurar-se "que la seva voluntat serà respectada tot i que ell mateix no pot manifestar-la". L'autora tanca el capítol analitzant el dret a una morta digna, que relaciona amb l'eutanàsia i les seves tres tipologies (passiva, indirecta i directa), la qual cosa vincula de manera expressa amb els principis bioètics de no-maleficència i justícia.

En resum, som davant d'una obra essencial que permetrà als futurs professionals del Treball Social i d'altres disciplines de la intervenció social amb persones en situació de dependència, adquiriran una sèrie de coneixements aplicables a la pràctica diària de la professió. A més, és altament recomanable perquè els professionals que ja estiguin exercint refermin els seus propis coneixements sobre les diferents temàtiques proposades. Intervención social en dependencia: cuestiones interdisciplinarias de interés és un llibre que brinda una sèrie d'aportacions que ajuden a comprendre el context actual del SAAD, a més d'aclarir diversos conceptes amb una lectura molt senzilla de seguir, a pesar que alguns s'endinsen en l'enrevessat món del llenguatge legal.